

POROČILO

Vzpostavitev evidence Priba gnezda za leto 2025 v okviru izvajanja sheme za podnebje in okolje INP08.09 Varstvo gnezd pribe

pripravila: Katarina Denac

Ljubljana, junij 2025

Slika na naslovnici: S kovinsko kletko zavarovano in količki označeno gnezdo pribe na Ljubljanskem barju (foto: K. Denac)

Predlog citiranja:

Denac K. (2025): Vzpostavitev evidence Priba gnezda za leto 2025 v okviru izvajanja sheme za podnebje in okolje INP08.09 Varstvo gnezd pribe. Naročnik: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. DOPPS, Ljubljana.

Pri izvajanju SOPO Varstvo gnezd pribe so sodelovali naslednji zaposleni in člani DOPPS ter zaposleni Javnega zavoda Krajinski park Ljubljansko barje (abc): Tilen Basle, Blaž Blažič, Živa Bombek, Dejan Bordjan, Lan Bordjan, Luka Božič, Ana Celestina (JZ KPLB), Katarina Denac, Mitja Denac, Maja Gril, Eva Horvat, Neža Kocjan, Aleksander Kozina, Matija Mlakar Medved, Val Milek, Rafko Pintar, Alen Ploj, Monika Podgorelec, Jon Poljanec, Luka Poljanec, Matjaž Premzl, Tina Rojko, Maks Sešlar, Robi Šiško, Maja Botolin Vaupotič, Barbara Vidmar (JZ KPLB) in Lan Višnovar.

Doseženi rezultati so nastali v okviru Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023 – 2027 za Slovenijo, ki je financiran iz sredstev državnega proračuna in proračuna Evropske unije.

KAZALO

POVZETEK	4
ABSTRACT	4
1 UVOD	5
2 METODA	7
2.1 OBMOČJE ISKANJA GNEZD PRIBE	7
2.2 METODA ISKANJA GNEZD PRIBE	8
2.3 OZNAČEVANJE GNEZD PRIBE	10
2.4 SPOROČANJE KOORDINAT GNEZD	10
2.5 ZAŠČITA GNEZD Z ŽIČNATIMI KLETKAMI IN NAMEŠČANJE KAMER	11
3 REZULTATI	13
3.1 ŠTEVILO NAJDENIH GNEZD	13
3.2 PODLAGA NAJDENIH GNEZD	17
3.3 IZID GNEZDITVE NA NAJDENIH GNEZDIH	17
3.4 VPIS V SOPO	25
4 DISKUSIJA	27
4.1 VELIKOST GNEZDITVENE POPULACIJE PRIBE NA LJUBLJANSKEM BARJU IN DRAVSKO - PTUJSKO - SREDIŠKEM POLJU	27
4.2 PODLAGA GNEZD	29
4.3 IZID GNEZDITVE NA NAJDENIH GNEZDIH	29
4.4 PREDLOG SPREMEMB UPRAVIČENIH CON ZA LETO 2026	31
ZAHVALA	32
VIRI	33

POVZETEK

V letu 2025 je bilo v okviru izvajanja SOPO INP08.09 Varstvo gnezd pribe najdenih 289 gnezd pribe *Vanellus vanellus*, od tega 108 na Ljubljanskem barju in 181 na Dravsko - Ptujsko - Središkem polju. Od gnezd z znanim izidom gnezdenja ($n=165$) jih je bilo 90 uplenjenih (55 %), v 61 so se izvalili mladiči (37 %), sedem jih je bilo zapuščenih (4 %), pet jih je propadlo zaradi kmetovanja (3 %), dve pa iz neznanega razloga (1 %). Mladiči na vsaj treh različnih lokacijah na Ljubljanskem barju so se po izvalitvi utopili v globokih osuševalnih jarkih s strmimi, neporaščenimi stenami (najdenih je bilo 11 utopljenih mladičev); v enem primeru je bila ob mladiču najdena tudi utopljena samica. Delež gnezd, propadlih zaradi kmetijskih opravil, je bil letos bistveno manjši kot v prvem letu izvajanja sheme (2023), delež gnezd z izvaljenimi mladiči pa bistveno večji. Oboje pripisujemo izvajanju SOPO. Za zmanjšanje plenjenja smo na 57 gnezd pribe namestili žičnate kletke. Ugotovili smo, da kletke do določene mere ščitijo legla (delež gnezd z izvaljenimi mladiči je bil 53 %, delež uplenjenih gnezd pa 39 %), vendar pa jih pred plenilci ne ščitijo 100 % (jazbeci na primer pogosto skopljejo pod kletko). Največ gnezd je bilo na golih tleh ($n=86$), koruznih njivah (vzkaljene rastline do okoli 10 cm, $n=61$), koruznih strniščih ($n=39$), ozimnem žitu ($n=33$) in prahi ($n=32$). Velikost gnezditvene populacije je bila v letu 2025 60-70 parov za Ljubljansko barje in 110-130 parov za Dravsko - Ptujsko - Središko polje, kar je več kot v letih 2023 in 2024.

ABSTRACT

In 2025, 289 Lapwing *Vanellus vanellus* nests were found during the implementation of eco-scheme INP 8.09 Protection of Lapwing nests, of those 108 at Ljubljansko barje and 181 at Dravsko - Ptujsko - Središko polje. Of nests with known breeding outcome ($n=165$), 90 were predated (55 %), in 61 chicks hatched (37 %), seven were deserted (4 %), five were destroyed due to agricultural activities (3 %), and two due to unknown causes (1 %). Chicks from at least three different locations at Ljubljansko barje drowned after hatching in deep drainage ditches with steep, bare sides (11 drowned chicks were found); in one case a drowned female was also found alongside a drowned chick. The proportion of nests destroyed due to agricultural activities was much smaller this year than in the first year of ecoscheme implementation (2023), while the proportion of nests with hatched chicks was substantially higher. This is attributed to the implementation of the ecoscheme. To reduce predation 57 nests were covered by metal nest enclosures (cages). Cages protect the nests to a certain extent (the proportion of hatched nests protected with cages was 53 %, and the proportion of predated nest 39 %), but not 100 % (e.g. badgers often dig underneath the cages). The majority of nests were located on bare soil ($n=86$), maize fields (with young plants of up to cca. 10 cm, $n=61$), maize stubble ($n=39$), winter cereal ($n=33$) and fallow land ($n=32$). Breeding population size in 2025 was 60-70 pairs for Ljubljansko barje and 110-130 pairs for Dravsko - Ptujsko - Središko polje, which is larger than in 2023 and 2024.

1 UVOD

Priba je izvorno gnezdilka ekstenzivnih vlažnih travnikov (Stanevičius *et al.* 2008, Brandsma *et al.* 2017). Za uspešno gnezditve potrebuje nizko vegetacijo ali gola tla na lokaciji gnezda, višjo, vendar redko vegetacijo v okolici gnezda za kritje mladičev, odsotnost kakršnihkoli ovir (npr. globoki jarki, v katerih se lahko mladiči utopijo, Hönlisch *et al.* 2008, Schekkerman *et al.* 2009) med gnezdom in prehranjevalnimi površinami ter odsotnost drevja in grmovja v okolici gnezda (zaradi nevarnosti plenjenja) (Müller *et al.* 2009). Optimalno je, da se takšne razmere pojavljajo na večjih površinah, kjer lahko gnezdi kolonijsko, kajti gnezditveni uspeh prib v kolonijah, večjih od 5 parov, je značilno večji kot v manjših skupinah (Berg *et al.* 1992). Pozitiven vpliv velikosti kolonije na gnezditveni uspeh pa je izrazitejši pri pribah, ki gnezdiijo na travnikih, kot pri tistih, ki gnezdiijo na njivah (Šálek & Šmilauer 2002). Večina evropske in slovenske populacije pribe v zadnjih nekaj desetletjih gnezdi na njivah (Trilar 2019). Priba na globalnem nivoju sodi med vrste blizu ogroženosti (NT – near-threatened, BirdLife International 2024), na evropskem pa med ranljive vrste (VU – vulnerable; BirdLife International 2021). V Evropi je v obdobju 1980-2023 doživela zmeren upad, tako da njena trenutna populacija znaša le še 38% tiste iz leta 1980 (EBCC 2025). V Sloveniji je uvrščena med ranljive vrste (kategorija V, v SV Sloveniji pa kategorija V1; Uradni list RS 2002). Njena populacija je v Sloveniji med letoma 2008 in 2024 upadla za 50,3 % (Kmecl & Gamser 2024). Močno jo ogroža intenzifikacija kmetijstva, zaradi katere se manjša njen gnezditveni uspeh. Še posebej jo prizadenejo intenzifikacija travnikov (izsuševanje, gnojenje, sajenje travnih in drugih mešanic), povečanje površin z jeseni sejanimi poljščinami in izguba travnatih robov njiv ter drugih polnaravnih habitatov. Mnoga njivska legla so nenamerno uničena v času spomladanskih opravil, kot so oranje, brananje, gnojenje, setev in škropljenje s FFS. Drug dejavnik, ki lahko ravno tako pomembno negativno vpliva na populacije, je plenjenje (BirdLife International 2024). Videti je, da so njive za pribo ponorni habitat, v katerem je njen gnezditveni uspeh prenizek za dolgoročno vzdrževanje viabilne populacije. Kjer se ta dejavnik kombinira s prenizko stopnjo imigracije, je vrsta v veliki nevarnosti, da izumre (Milsom 2005).

Gnezditvena populacija pribe na Ljubljanskem barju je bila v obdobju 1989-1996 ocenjena na 355-465 parov (Tome *et al.* 2005). Do leta 2002 se je število gnezdečih parov zmanjšalo za 64 %, upad pa se je v letih 2003 in 2004 glede na rezultate štetja na izbranih ploskvah še nadaljeval. V istem obdobju se je naselitveno območje vrste zmanjšalo za 56 %, zmanjšale pa so se tudi velikosti gnezdečih skupin v posameznih popisnih kvadratih (Aleš 2004 & 2005). Leta 2021 je bila populacija pribe na Ljubljanskem barju v okviru popisov za projekt EIP VIVEK ocenjena na 40-60 parov (Blažič *et al.* 2022). Velikost populacije je bila enaka tudi v letih 2023 in 2024, in sicer sodeč po številu najdenih gnezd in upoštevanju prvih ter nadomestnih legel (Denac 2023 & 2024). Na Dravsko - Ptujskem polju je bila populacija na osnovi iskanja gnezd in pregleda območja v obdobju 1991-1997 ocenjena na 250-300 parov (Vogrin 1998). V obdobju 2016–2018 je bilo prešteti 148 (2016), 130 (2017) in 117 (2018) gnezdečih parov (Horvat & Denac 2019). V okviru popisa za projekt EIP VIVEK v letu 2021 pa je bila velikost populacije na Dravsko - Ptujsko - Središkem polju ocenjena na 80-100 parov (Blažič *et al.* 2022). Velikost populacije je bila enaka tudi v letih 2023 in 2024, in sicer sodeč po številu najdenih gnezd in upoštevanju prvih ter nadomestnih legel (Denac 2023 & 2024).

Zaradi velikega upada številčnosti gnezdečih prib v Sloveniji je bil v Strateški načrt skupne kmetijske politike za obdobje 2023-2027 (dalje SN SKP) vključen varstveni ukrep za pribo, ki sodi med enoletne sheme za podnebje in okolje (SOPO) – gre za **INP08.09 Varstvo gnezd pribe** (MKGP 2022). SOPO zahteva tesno sodelovanje med ornitologi in kmetijskimi deležniki (Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja – AKTRP, javna kmetijska svetovalna služba na kmetijsko gozdarskih zavodih – JSKS, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano – MKGP in kmetijska gospodarstva - KMG). Izvaja se jo na delih Ljubljanskega barja in Dravsko - Ptujsko - Središkega polja, kjer gnezdi večji del slovenske

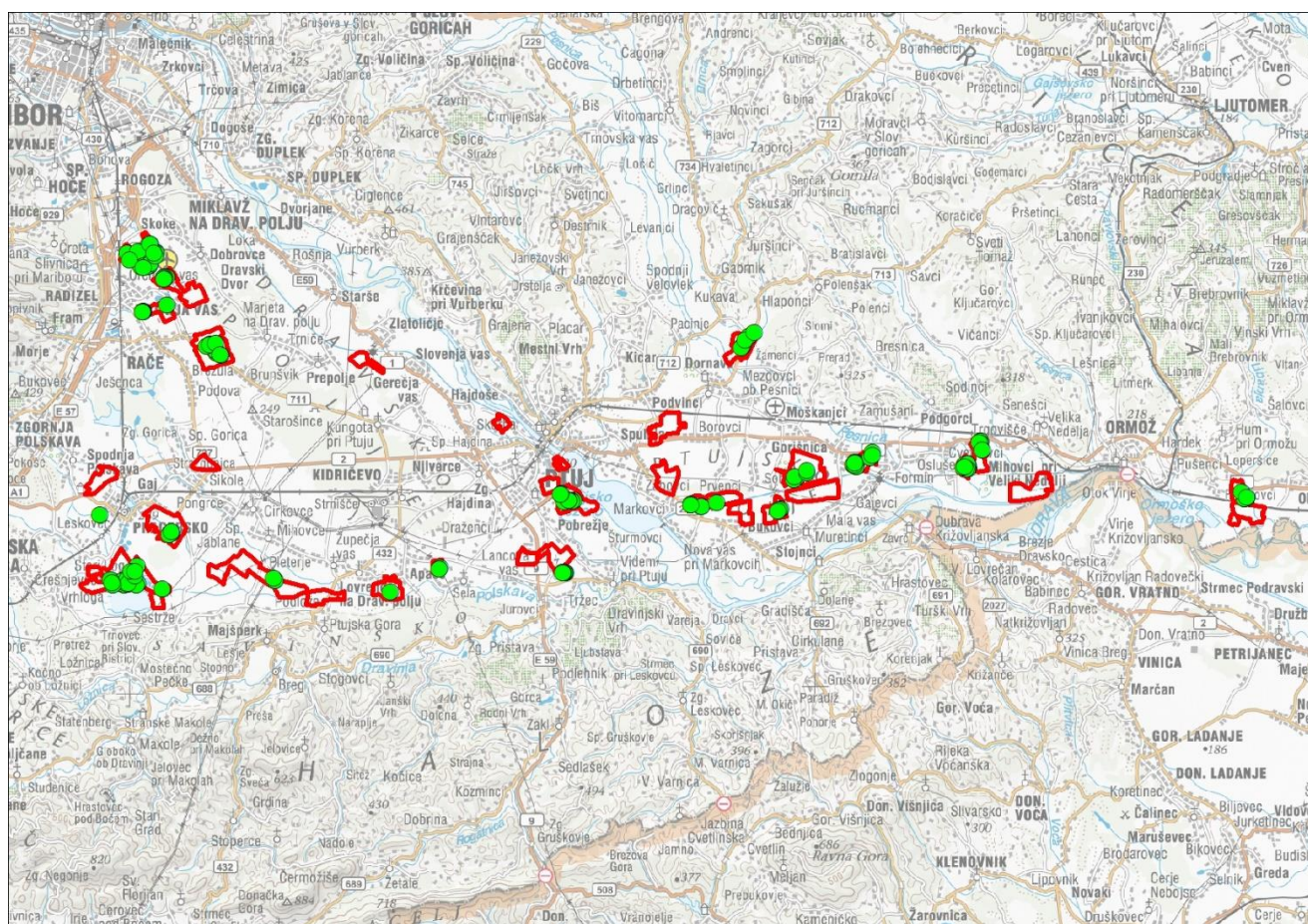
populacije pribe (Trilar 2019). Cone upravičenih območij za vpis SOPO so bile določene na podlagi recentnih gnezditvenih podatkov za pribo (Denac & Blažič 2022), nato pa za leto 2025 korigirane glede na lokacije najdenih gnezd v letu 2024 (Denac 2024). SOPO se izvaja na naslednji način:

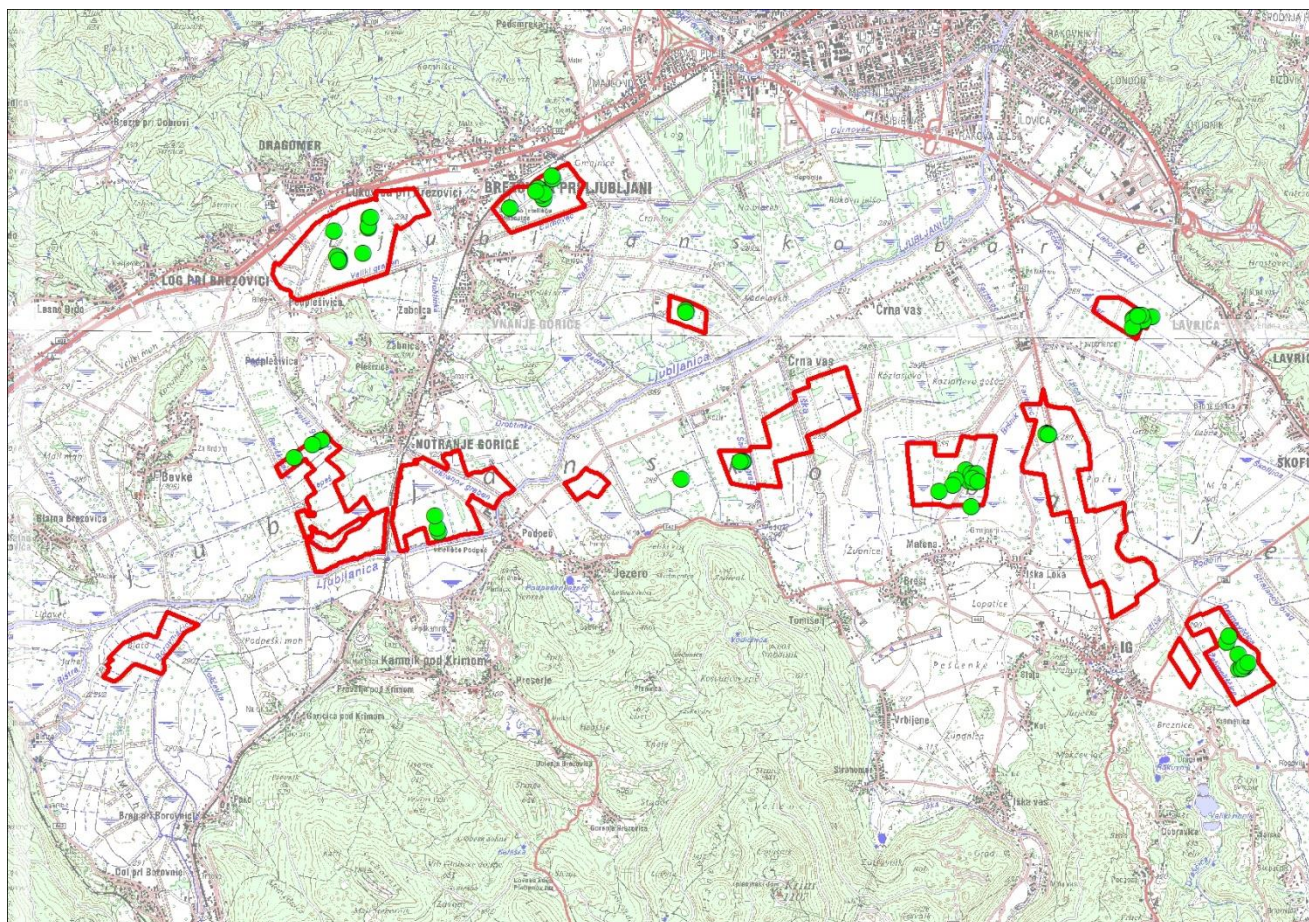
- ornitolog najde gnezdo pribe, ga takoj označi s štirimi manjšimi količki in zabeleži njegove koordinate
- v roku največ 2 dni od najdbe gnezda DOPPS sporoči lokacijo (koordinati x in y) na AKTRP
- AKTRP v roku največ 2 dni od prejetega obvestila DOPPS obvesti pristojno JSKS
- pristojna JSKS v roku največ 2 dni obvesti kmeta, da je bilo na njegovem GERK najdeno gnezdo, ter se v primeru, da je kmet zainteresiran za vpis SOPO, dogovori za termin terenskega obiska
- ornitolog skupaj s JSKS obišče kmeta, ki ima gnezdo pribe, ter mu pojasni pomen in način izvajanja ukrepa (če kmet ne želi vpisati ukrepa, se odstrani količke)
- kmet do 15. 6. na označenem delu ne sme izvajati nobenih del, ki bi lahko poškodovala gnezdo, nato lahko njivo obdeluje brez omejitev
- kmet mora na AKTRP poslati dve geografsko označeni fotografiji varovanja gnezda, z obeh pa mora biti razvidno varovanje gnezda (količki). Prvo geografsko označeno fotografijo se posname ob vzpostavitvi varovanja gnezda oz. ob obisku gnezda z ornitologom, drugo pa med 15. 6. in 30. 6. v istem koledarskem letu.
- pri fotografiranju gnezda je obvezna uporaba aplikacije Foto Sopotnik
- kmet za vsako obvarovano gnezdo pribe prejme 200 €

2 METODA

2.1 Območje iskanja gnezd pribe

Gnezda prib smo iskali znotraj upravičenih con na Dravsko - Ptujsko - Središkem polju in Ljubljanskem barju, kjer je možen vpis v SOPO Varstvo gnezd pribe (slika 1). Te so bile v letu 2022 zarisane na podlagi gnezditvenih podatkov za pribo iz obdobja 2015-2022 (Denac & Blažič 2022), v letih 2023 in 2024 pa korigirane v skladu z najdbami gnezd (Denac 2023 & 2024). Ob oddaji poročila za leto 2024 so bile torej zarisane cone, znotraj katerih smo iskali gnezda v letu 2025. V primeru, da smo ob preiskovanju upravičenih con pribe zaznali tudi izven njih, smo gnezda iskali tudi izven upravičenih con. Vpis v SOPO je namreč mogoč tudi v tem primeru, pogoj pa je, da se gnezdo nahaja bodisi na Ljubljanskem barju bodisi na Dravsko - Ptujsko - Središkem polju. Izven teh dveh območij vpis zaenkrat ni mogoč.

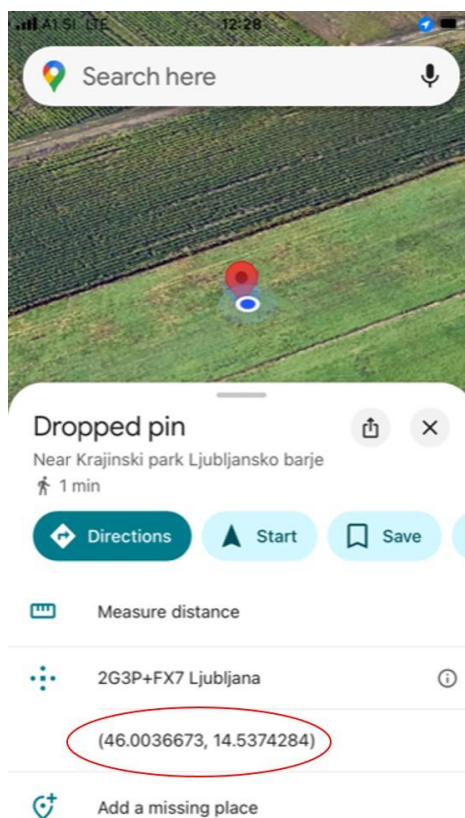
Slika 1: Upravičene cone za izvajanje SOPO Varstvo gnezd pribe na Dravsko - Ptujsko - Središkem polju (zgoraj) ter Ljubljanskem barju (spodaj) v letu 2025 - rdeči poligoni. Zelene točke so gnezda, odkrita v letu 2024 (Denac 2024).

2.2 Metoda iskanja gnezd pribe

Gnezda smo ornitologi iskali med 20. marcem in 29. majem 2025, zadnji dve gnezdi, najdeni v juniju, pa sta našla kmeta sama. Popisne ploskve (=upravičene cone) so bile razdeljene med popisovalce, in sicer je vsak pokrival 1-9 ploskev (v primeru večjega števila ploskev so bile te majhne). Metoda iskanja gnezd je bila enaka kot v 2023 (Denac 2023): s pomočjo daljnogleda in/ali teleskopa so popisovalci temeljito pregledali vse njivske površine na dodeljenih ploskvah ter iskali gnezditveno sumljive pribe (slika 2). Med gnezditveno sumljiva vedenja smo šteli svatovanje, parjenje, kopanje in oblaganje jamic z gnezditvenim materialom, valjenje in preganjanje potencialnih plenilcev. Ko so popisovalci identificirali gnezditveno sumljive pare, so se pri tistih, ki so valili, osredotočili na lociranje gnezda od daleč (praviloma z oddaljenosti > 100 m). Pri tem so skušali na njivi določiti orientacijske točke, s pomočjo katerih so se gnezdu potem približali ter določili njegovo natančno lokacijo. Včasih sta v procesu iskanja gnezda sodelovala dva popisovalca. Teleskop sta usmerila na valečo ptico in ga dala na največjo povečavo, tako da je bila skozi teleskop vidna le valeča ptica. Nato je eden od popisovalcev ostal pri teleskopu, drugi pa se je bližal valeči ptici. Pribe so gnezdo praviloma zapustile, ko je bil popisovalec še zelo daleč, zato je oseba ob teleskopu s pomočjo telefona usmerjala drugo osebo, ki se je bližala gnezdu. Ob najdbi gnezda so popisovalci s pomočjo aplikacij na pametnih telefonih ali GPS aparata zabeležili x, y koordinate vsakega gnezda (slika 3).

Slika 2: Iskanje gnezd pribe poteka od daleč s pomočjo teleskopa (foto: M. Podgorelec)

Slika 3: Primera izpisa koordinat gnezda s pomočjo aplikacij na pametnih telefonih

2.3 Označevanje gnezd pribe

Vsako najdeno gnezdo smo označili s štirimi okoli 1 m visokimi lesenimi koli, ki so imeli premer 1-2 cm (slika 4). V tla smo jih zapičili v razdalji okoli 1 m od gnezda v štirih različnih smereh, tako da so tvorili kvadrat. Funkcija kolov je bila označiti gnezdo tako, da se mu bo kmet, ki bo vpisal SOPO za pribo, lahko ob obdelavi umaknil (ga obvozil ali nadvozil). Hkrati so bili koli tako tanki, da niso mogli služiti kot sedišče ujedam, sivim vranam, krokarjem ali drugim morebitnim zračnim plenilcem.

Slika 4: Gnezdo pribe na ozimnem žitu, označeno s štirimi koli (foto: T. Basle)

Na Dravsko - Ptujsko - Središkem polju najdenih gnezd na površinah v obdelavi večjega slovenskega kmetijskega podjetja nismo označevali s koli, saj so s podjetja sporočili, da v letu 2025 na nobeni svoji površini ne nameravajo vpisati SOPO. Najdenim gnezdrom na njihovih površinah smo le določili koordinate in jih sporočili na AKTRP.

2.4 Sporočanje koordinat gnezd

Koordinate najdenih gnezd pribe smo praviloma še istega dne zvečer sporočili na AKTRP, in sicer na poseben elektronski naslov zbirnevloge.aktrp@gov.si. Pri tem smo sporočili tudi koordinatni sistem, v katerem so bile koordinate, ter ime in telefonsko številko kontaktne osebe za izvedbo terenskega obiska.

2.5 Zaščita gnezd z žičnatimi kletkami in nameščanje kamer

V letu 2025 smo na 57 gnezd pribe namestili žičnate kletke, namenjene zmanjševanju plenjenja legel in sveže izvaljenih mladičev. Ob nekateri gnezda smo namestili tudi avtomatske kamere, ki jih sproži gibanje (pričvrstili smo jih na kole, ki označujejo gnezda). Kletke in kamere smo nameščali le na gnezda, za katera smo imeli dovoljenje kmetov, pridobljena na ogledu oziroma po ustnem preverjanju pri kmetih s strani svetovalcev. Kletke imajo okoli 10 cm velik razmak med prečkami (slika 5), kar valečim pribam omogoča umik z gnezda oziroma vračanje na gnezdo, hkrati pa onemogoča dostop večjim plenilcem (lisica, jazbec), ki so glede na tujo literaturo odgovorni za večino plenjenja jajc. Namestitev posamezne kletke je trajala do 1 min. Po namestitvi smo do 60 min spremljali, ali so se pribe vrnile na gnezdo ali ne (slika 6). V primeru, da se v tem času niso vrnile na gnezdo, smo kletke umaknili (takšnih primerov je bilo 11, vsi na Dravsko - Ptujsko - Središkem polju). Z gnezd, kjer so pribe kletke sprejele, smo le-te po izvalitvi mladičev umaknili in namestili na druga gnezda.

Slika 5: Žičnata kletka, namenjena varstvu legel pribe pred večjimi plenilci (foto: K. Denac)

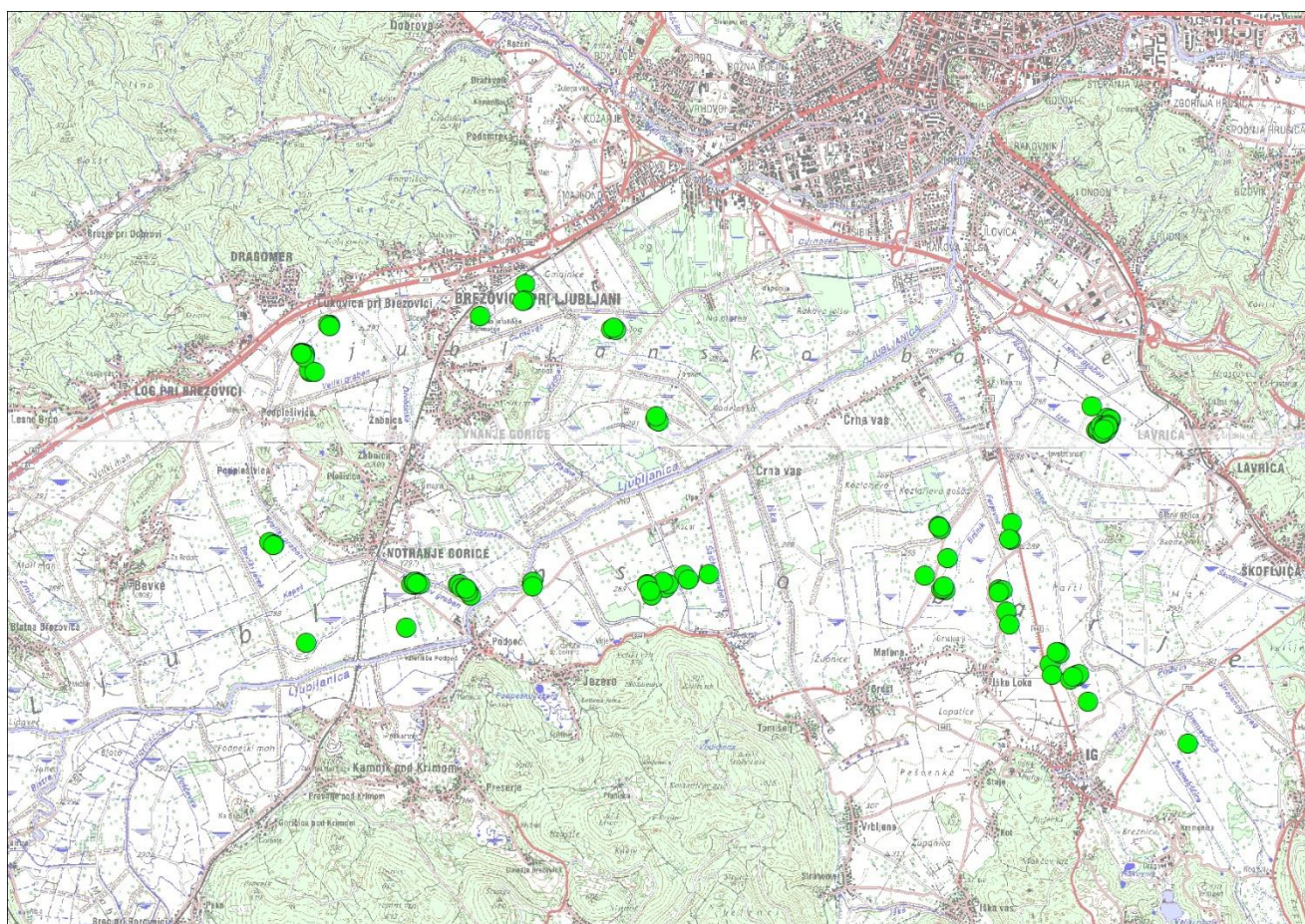

Slika 6: Samica vali pod zaščitno kletko, ob strani je nastavljena avtomatska kamera (foto: Ž. Bombek)

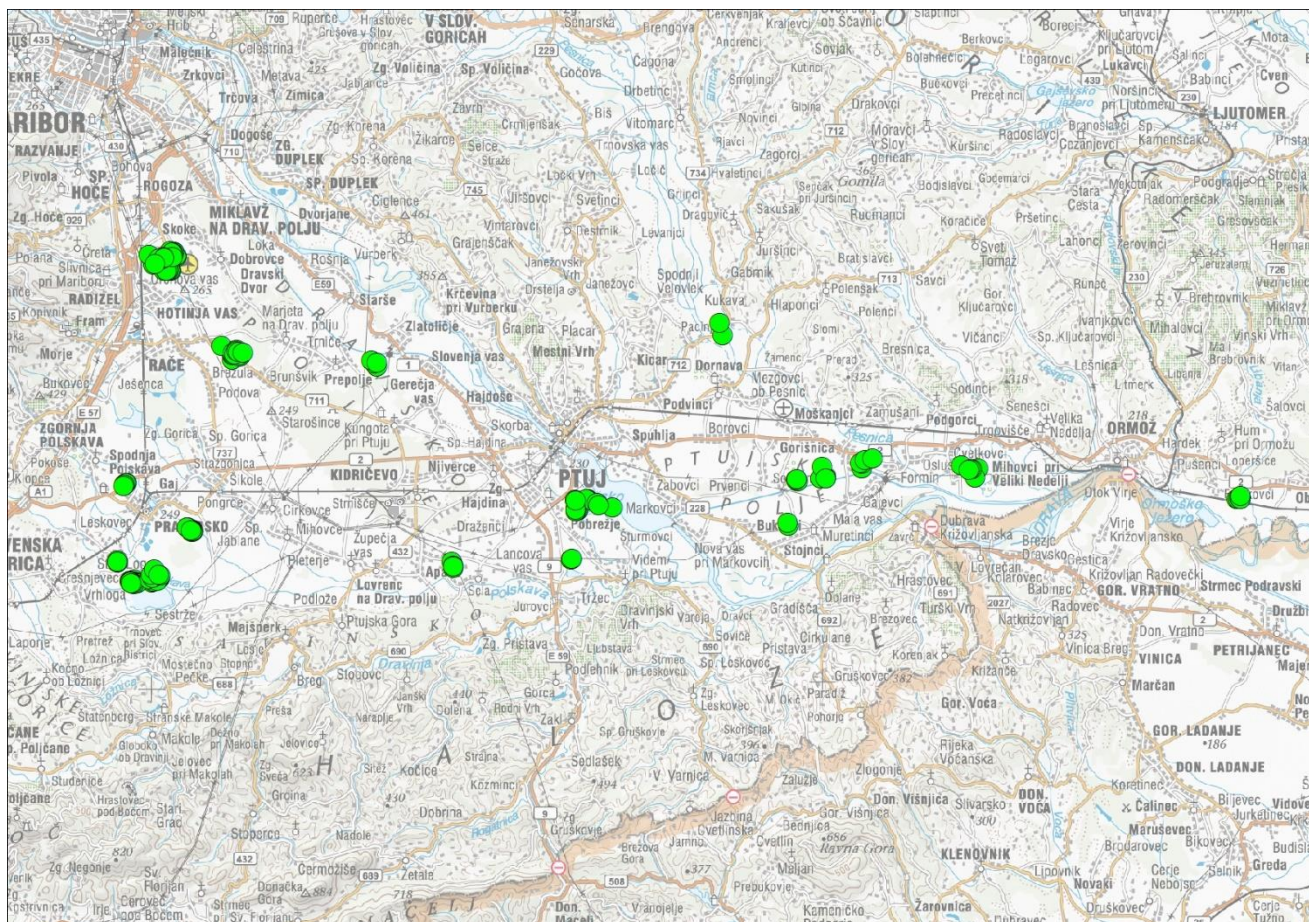
3 REZULTATI

3.1 Število najdenih gnezd

Na obeh območjih skupaj je bilo v gnezditveni sezoni 2025 najdenih 289 gnezd pribe, od tega 108 na Ljubljanskem barju in 181 na Dravsko - Ptujsko - Središkem polju (sliki 7 in 8). Od tega so 16 gnezd našli kmetje oziroma kmetijski svetovalci. V primerjavi z letoma 2023 in 2024 je bilo v 2025 na obeh območjih najdenih več gnezd (tabela 1). Lokacije najdenih gnezd oddajamo v obliki shp datoteke, v kateri so v atributni tabeli navedene koordinate gnezda (x, y) v koordinatnem sistemu D96, originalne koordinate, sporočene na AKTRP (WGS84), datum najdbe, ime in priimek osebe/oseb, ki so gnezdo našle, podlaga in usoda gnezda.

Slika 7: Lokacije najdenih gnezd pribe na Ljubljanskem barju v letu 2025

Slika 8: Lokacije najdenih gnezd pribe na Dravsko - Ptujско - Središkem polju v letu 2025

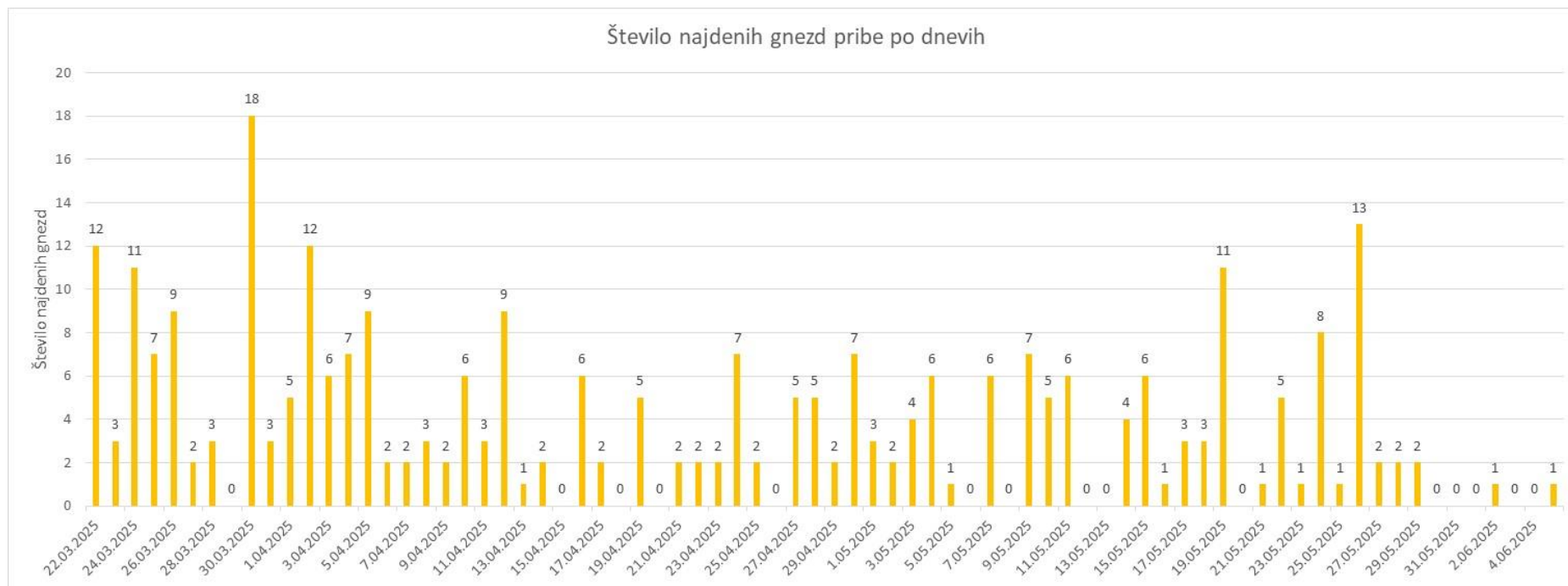
Tabela 1: Število najdenih gnezd pribe na Ljubljanskem barju in Dravsko - Ptujско - Središkem polju v letih 2023, 2024 in 2025

Območje	2023	2024	2025
Dravsko - Ptujско - Središko polje	157	153	181
Ljubljansko barje	57	75	108
SKUPAJ	214	228	289

Prvo gnezdo je bilo najdeno 22. 3., zadnje pa 5. 6. 2025 (slika 9). Ocenjujemo, da se je letos gnezditvena sezona pribi začela nekoliko bolj zgodaj kot v 2023 in ob približno enakem času kot v 2024. Videti je, da pribe takoj ob prihodu na obe območji, kar je nekje v prvem tednu marca, pričnejo s svatovanjem in gnezditvijo. V istem času se na istem prostoru še pojavljajo pribe na selitvi, ki so lahko v večjih jatah in ne svatujejo. Gnezda, najdena od vključno 15. 4. 2025 dalje, smo obravnavali kot nadomestna – naredile so jih torej pribe, katerih prvo leglo je propadlo. Po tej oceni je bilo na Ljubljanskem barju najdenih 58 prvih in 50 nadomestnih legel, na Dravsko - Ptujско - Središkem polju pa 79 prvih in 102 nadomestni legli. V primerjavi z letom 2023 je videti, da so bile pribe na Dravsko - Ptujско - Središkem polju v času prvega legla manj številne; enako kot v 2024. V 2023 so imele namreč več prvih in manj nadomestnih legel, v 2024 in letos pa ravno obratno. Treba pa je opozoriti, da je razdelitev gnezd na prva in nadomestna glede na enoten datum (15. 4.) poenostavitev, namenjena zgolj izdelavi ocene velikosti gnezdeče populacije. Dejansko so že med gnezdi, najdenimi do vključno 14. 4., nadomestna, med tistimi, ki pa so bila najdena od vključno 15. 4. dalje, pa gre v nekaterih primerih najverjetneje že za tretji gnezditveni poskus istega para.

Največje kolonije so bile letos odkrite v okolici tovarne Magna oz. letališča Edvarda Rusjana Maribor (40 parov), pri Račah (32 parov), zadrževalniku Medvedce (dve koloniji, 17 in 18 parov), Ptujskem jezeru (18 parov), pri Lukovici pri Brezovici (10 parov), Lavrici (18 parov) ter med Notranjimi Goricami in Podpečjo (dve koloniji, 9 in 8 parov). V teh številkah so upoštevana prva in nadomestna legla.

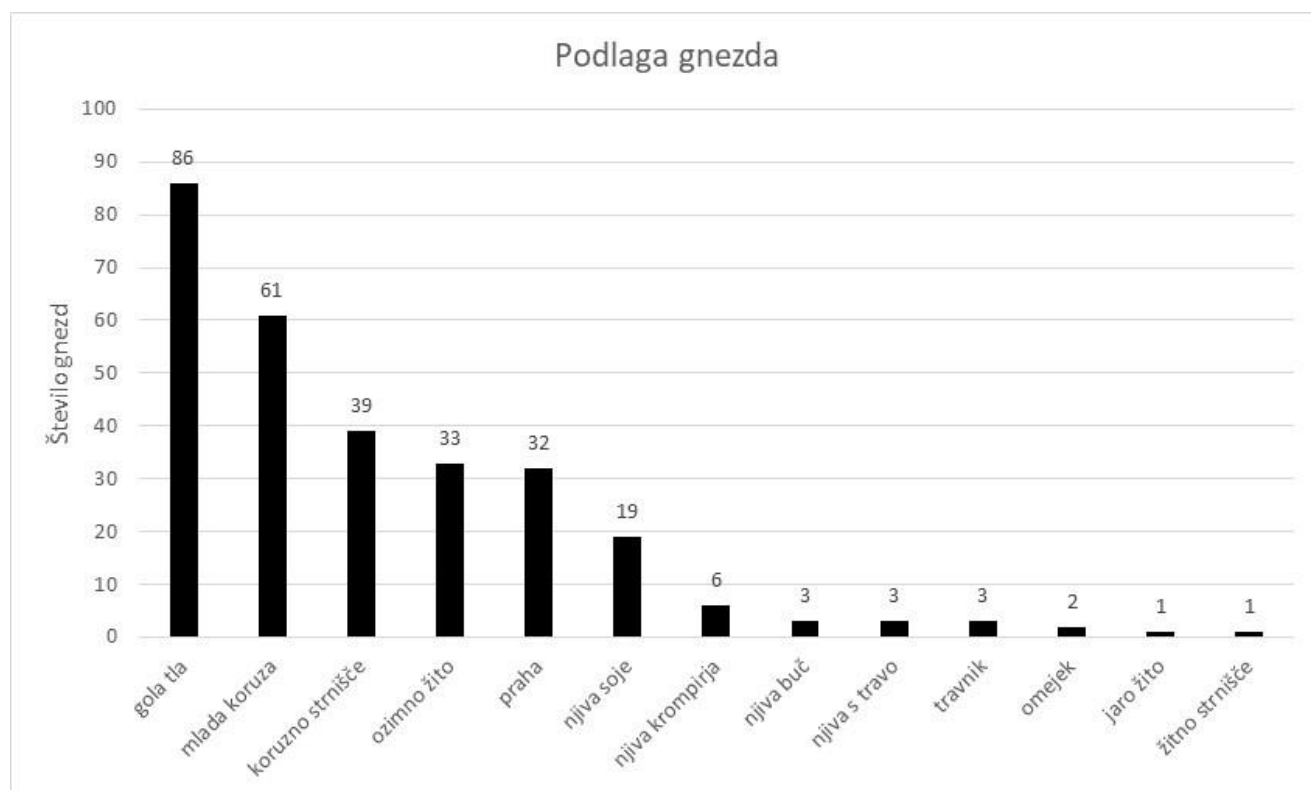
Od 289 najdenih gnezd jih je bilo 44 izven upravičenih con (od tega 32 na Ljubljanskem barju in 12 na Dravsko - Ptujsko - Središkem polju), 19 pa na površinah brez vpisanega GERK-a (nezagerkano). Za gnezda izven upravičenih con, vendar znotraj Dravsko - Ptujsko - Središkega polja ali Ljubljanskega barja, je bil vpis v SOPO mogoč, za gnezda na nezagerkanih površinah pa ne. Od 181 najdenih gnezd na Dravsko - Ptujsko - Središkem polju jih je bilo 40 na površinah v obdelavi večjega slovenskega kmetijskega podjetja, ki se v letu 2025 ni želelo vpisati v SOPO (22 %). V letu 2023 je bilo takšnih gnezd 92 od 157 (59 %), v letu 2024 pa 42 od 153 (27 %); izračun je bil narejen na osnovi podatkov o lokacijah GERK omenjenega podjetja iz leta 2025. Dotično kmetijsko podjetje ima torej na svojih obdelovalnih površinah pomemben delež gnezdeče populacije pribe Dravsko - Ptujsko - Središkega polja, ki v posameznih letih lahko presega 50 %.

Slika 9: Število najdenih gnezd pribe po dnevih (obdobje 22. 3. – 5. 6. 2025)

3.2 Podlaga najdenih gnezd

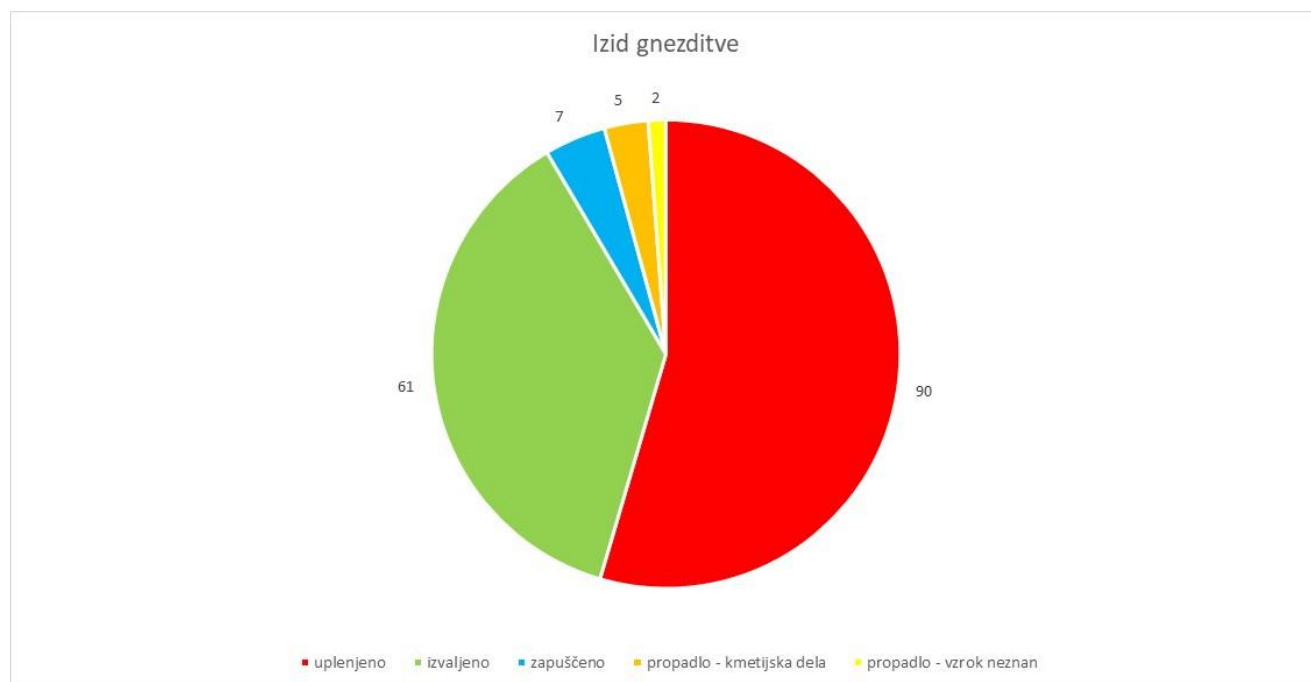
Podatke o podlagi smo zbrali za vseh 289 gnezd (slika 10). Največ jih je bilo na golih tleh ($n=86$, kar je 30 %), sledile so koruzne njive ($n=61$, 21 %) in strnišča ($n=39$, 13 %). Pri koruznih njivah je šlo v vseh primerih za njive z mlado koruzo, ob najdbi gnezd visoko do okoli 10 cm; na njih so bila le nadomestna legla (v času prvih legel koruza namreč še ni posejana). Med pogostejšimi podlagami smo zabeležili še ozimno žito ($n=33$, 11 %), praho ($n=32$, 11 %) in sojo ($n=19$, 7 %). V letu 2025 so bila na travnikih najdena tri gnezda.

Slika 10: Podlage najdenih gnezd pribe v letu 2025 na Ljubljanskem barju in Dravsko - Ptujsko - Središkem polju

3.3 Izid gnezditve na najdenih gnezdh

Podatkov o izidu gnezditve na posameznih gnezdh nismo zbirali sistematično, vendar nam jih je uspelo zbrati za 165 gnezd (slika 11). Od gnezd z znanim izidom jih je 90 (55 %) propadlo zaradi plenjenja, v 61 (37 %) so se izvalili mladiči, sedem (4 %) jih je bilo zapuščenih, pet (3 %) jih je propadlo zaradi kmetijskih del na njivah (oranje, brananje, gnojenje) in dve iz neznanega vzroka (1 %). V tabeli 2 je primerjava izida gnezditve na gnezdh pribe, najdenih v obdobju 2023-2025 na obeh območjih (podani so % od gnezd z znanim izidom gnezditve v posameznem letu). Pri primerjavi števila uplenjenih in izvaljenih gnezd v letu 2023 z letoma 2024 in 2025 je treba upoštevati, da je bilo 2023 prvo leto, v katerem smo se popisovalci šele učili prepoznavanja znakov izvaljenih in uplenjenih gnezd, tako da podatki najverjetneje niso povsem primerljivi z 2024 in 2025. Nasprotno pa velja za gnezda, uničena zaradi kmetijskih del, kjer ni nedvoumnosti pri prepoznavanju vzroka propada gnezda in so podatki med leti povsem primerljivi.

Slika 11: Izid gnezditve na najdenih gnezdih pribe na Ljubljanskem barju in Dravsko - Ptujsko - Središkem polju v letu 2025 (n=165 gnezd), gnezda z neznanim izidom niso upoštevana

Tabela 2: Primerjava izida gnezditve na gnezdih pribe, najdenih v obdobju 2023-2025 - podani so % od gnezd z znanim izidom gnezditve v posameznem letu

Izid gnezditve	2023	2024	2025
uplenjeno	30,1	51,4	55
izvaljeno	12,2	35,1	37
propadlo - kmetijska dela	39,8	6,3	3
propadlo - vzrok neznan	14,6	4,5	1
poplavljen	3,3	2,7	0
zapuščeno	0	0	4

Od gnezd, zavarovanih s kletko (n=57), smo imeli do datuma oddaje tega poročila podatek o izidu gnezditve za 38 gnezd: 20 izvaljenih (53 %), 15 uplenjenih (39 %), dve zapuščeni (5 %) in eno propadlo iz neznanega vzroka (3 %). Med gnezdi, ki niso bila zavarovana s kletkami, je izid gnezditve znan za 127 gnezd: 75 uplenjenih (59 %), 41 izvaljenih (32 %), po pet propadlih zaradi kmetijskih del oz. zapuščenih (4 %) in eno propadlo iz neznanega vzroka (1 %) (tabela 3). Če primerjamo odstotek izvaljenih in uplenjenih gnezd, je razvidno, da kletke izboljšajo preživetje legel - v primerjavi z gnezdi brez kletk se je izvalilo več gnezd s kletkami, manj pa jih je bilo uplenjenih (tabela 3). Glede na te rezultate je varovanje gnezd s kletkami tudi v prihodnje verjetno smiselno, treba pa bi bilo raziskati, ali lahko učinkovitost kletk še povečamo npr. z nanosom kakšnih odvrčalnih sprejev. Če bi se slednji izkazali za učinkovite, jih bi bilo smiselno uporabiti na vseh najdenih gnezdih in ne le tistih s kletkami.

Tabela 3: Primerjava izida gnezditve na gnezdih prib, ki so bila zavarovana s kletkami, in gnezdih brez kletk

	uplenjeno	izvaljeno	propadlo - kmetijska dela	zapuščeno	propadlo - vzrok neznan
gnezda s kletkami	15 (39 %)	20 (53 %)	/	2 (5 %)	1 (3 %)
gnezda brez kletk	75 (59 %)	41 (32 %)	5 (4 %)	5 (4 %)	1 (1 %)

V letu 2025 smo na podlagi posnetkov kamer, nameščenih na nekatera gnezda, kot plenilca jajc identificirali lisico *Vulpes vulpes* in jazbeca *Meles meles* (sliki 12 in 13). Zlasti slednji so legla uplenili kljub nameščenim kletkam, saj so skopali pod njimi (slika 14). Zaznali smo tudi primere plenjenja, ko je plenilec vstopil v kletko brez kopanja, med prečkami - domnevamo, da je šlo za kakšnega manjšega sesalca, morda kuno belico *Martes foina*, dihurja *Mustela putorius* ali mlade jazbece, ki so bili vsaj na Ljubljanskem barju v sredini maja precej številni (podatki popisov z dronom s termo kamero, M. Mlakar Medved *osebno*). Lisice so jajca eno po eno odnesle iz gnezda - domnevamo, da so z njimi hranile svoje mladiče.

Slika 12: Lisica pleni leglo pribe - v gobcu ima eno jajce (foto: avtomatska kamera)

Slika 13: Jazbec je našel s kletko zavarovano leglo pribe, ki ga je nato uplenil (foto: avtomatska kamera)

Slika 14: Jazbec je s kopanjem pod kletko prišel do pribinega gnezda in uplenil jajca (foto: Ž. Bombek)

Primerov propada legla zaradi kmetijskih del je bilo letos zelo malo ($n=5$, slika 15). V enem primeru je do uničenja najverjetneje prišlo zato, ker je kmetijska dela namesto kmeta, ki je prišel na ogled, opravila druga oseba, ki ni bila seznanjena z ukrepom. V primeru dveh gnezd na Ljubljanskem barju je gnezda uničil kmet, ki se ni želel vpisati v ukrep. V enem primeru na Ljubljanskem barju je do uničenja najverjetneje prišlo zato, ker informacija o gnezdu ni pravočasno prišla do kmeta.

Slika 15: Gnezdo pribe, označeno s količki, je bilo preorano (foto: Ž. Bombek)

Prvega mladiča, ki pa je bil star že kakšen teden, smo videli 14. 4. 2025 na Dravsko - Ptujsko Središkem polju, kar pomeni, da so pribe začele valiti najkasneje 12. marca (valjenje traja 25-29 dni, Galbraith 1988, Kamp *et al.* 2014). Mladiči v istem leglu se pri pribah izvalijo več ali manj sočasno (slika 16), nato pa jih starši kmalu odpeljejo stran od gnezda. Mladiči, izvaljeni pod kletkami, so gnezda zapustili brez težav in sledili samicam (slika 17).

Slika 16: Iz jajc se ravno valijo pribe - vidne so luknjice na lupinah jajc, 19. 5. 2025 (foto: R. Pintar)

Slika 17: Mladič pribe je kmalu po izvalitvi pod kletko zapustil gnezdo (foto: avtomatska kamera)

V letošnjem letu smo prvič kot zelo resno grožnjo izvaljenim mladičem na Ljubljanskem barju zabeležili globoke melioracijske jarke s strmimi, skoraj navpičnimi, neporaščenimi stenami (slika 18). Če mladiči padejo v tak jarek, ki je le deloma napolnjen z vodo, se v njem prej ko slej utopijo, saj ne morejo splezati ven. Skupaj smo našli 11 utopljenih mladičev na treh lokacijah (Lavrica - 3, Podpeč - 5, Podkraj - 3, na slednji lokaciji smo za dva utopljena mladiča izvedeli od JSKS; slike 19-21), vendar je bilo njihovo skupno število verjetno večje, saj jarkov nismo sistematično pregledovali, se pa jarki s tovrstnimi značilnostmi pojavljajo po celotnem Ljubljanskem barju. Pri Podkraju smo zaznali celo primer, ko se je skupaj z mladičem utopila tudi samica, verjetno med poskusom reševanja mladiča (slika 22).

Slika 18: Jarek, v katerem smo našli pet utopljenih mladičev pribe, starih dan ali dva (foto: K. Denac)

Slika 19: Trije utopljeni mladiči pribe, ki jih je popisovalec potegnil iz jarka v okolici Lavrice (foto: L. Poljanec)

Slika 20: Utopljen mladič pribe iz okolice Podpeči (foto: K. Denac)

Slika 21: Utopljeni mladiči pribe iz okolice Podpeči (foto: M. Mlakar Medved)

Slika 22: Utopljena samica in mladič pribe iz okolice Podkrajja (foto: M. Mlakar Medved)

3.4 Vpis v SOPO

Podatkov o točnem številu gnezd pribe, ki so jih nosilci KMG vpisali v SOPO za pribo, nimamo. Glede na odzive kmetov na terenu pa ocenjujemo, da bo letos število vpisanih gnezd kar veliko. Vsaj za enega kmeta na Ljubljanskem barju vemo, da se je najdenim gnezdom izognil kljub temu, da se v SOPO ni želel vpisati (skupaj je imel 9 gnezd).

Zabeležili smo več primerov uspešnega izogibanja označenemu gnezdu na GERK, kjer so se kmetje odločili za vpis v SOPO (slika 23).

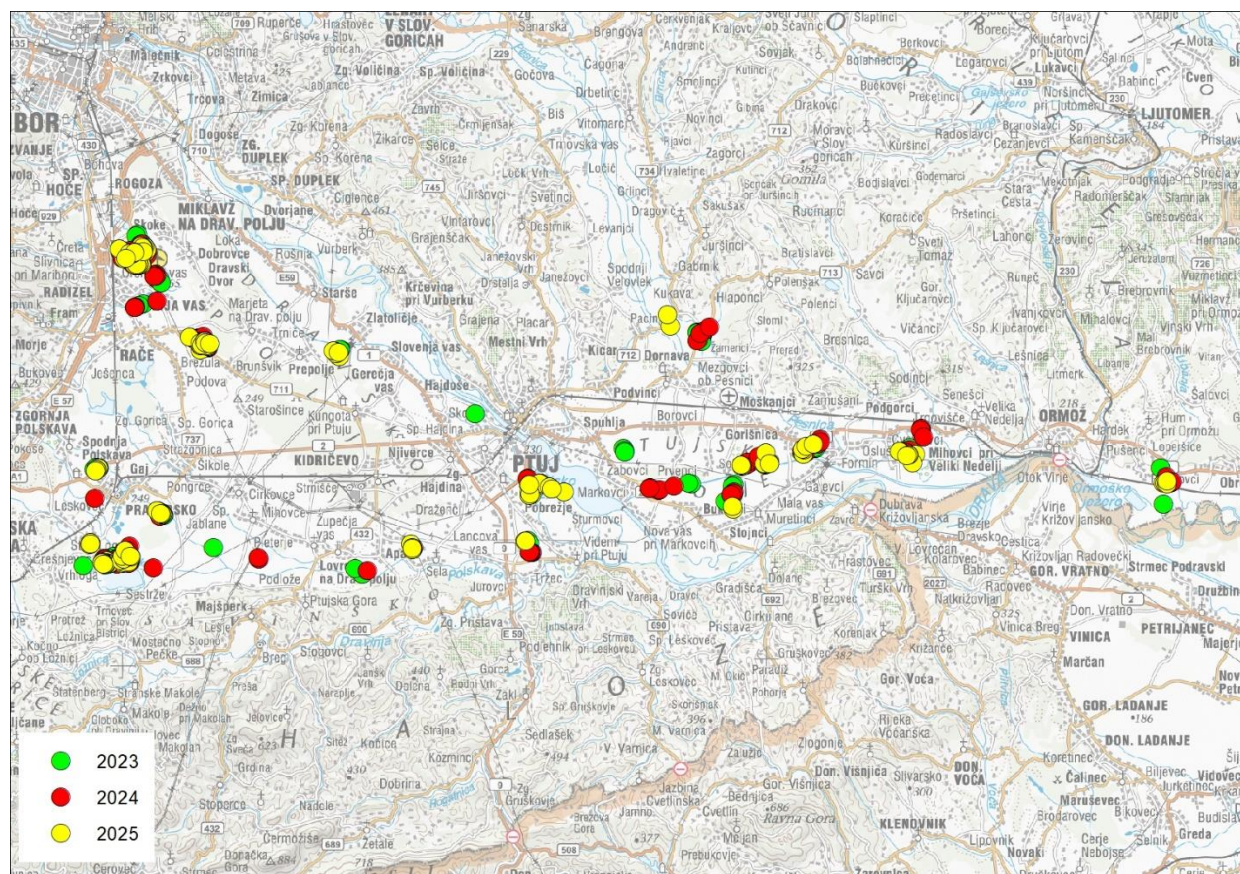
Slika 23: Gnezda prib, ki so se jim kmetje ob oranju izognili, Dravsko-Ptujsko polje (obe foto: Ž. Bombek)

4 DISKUSIJA

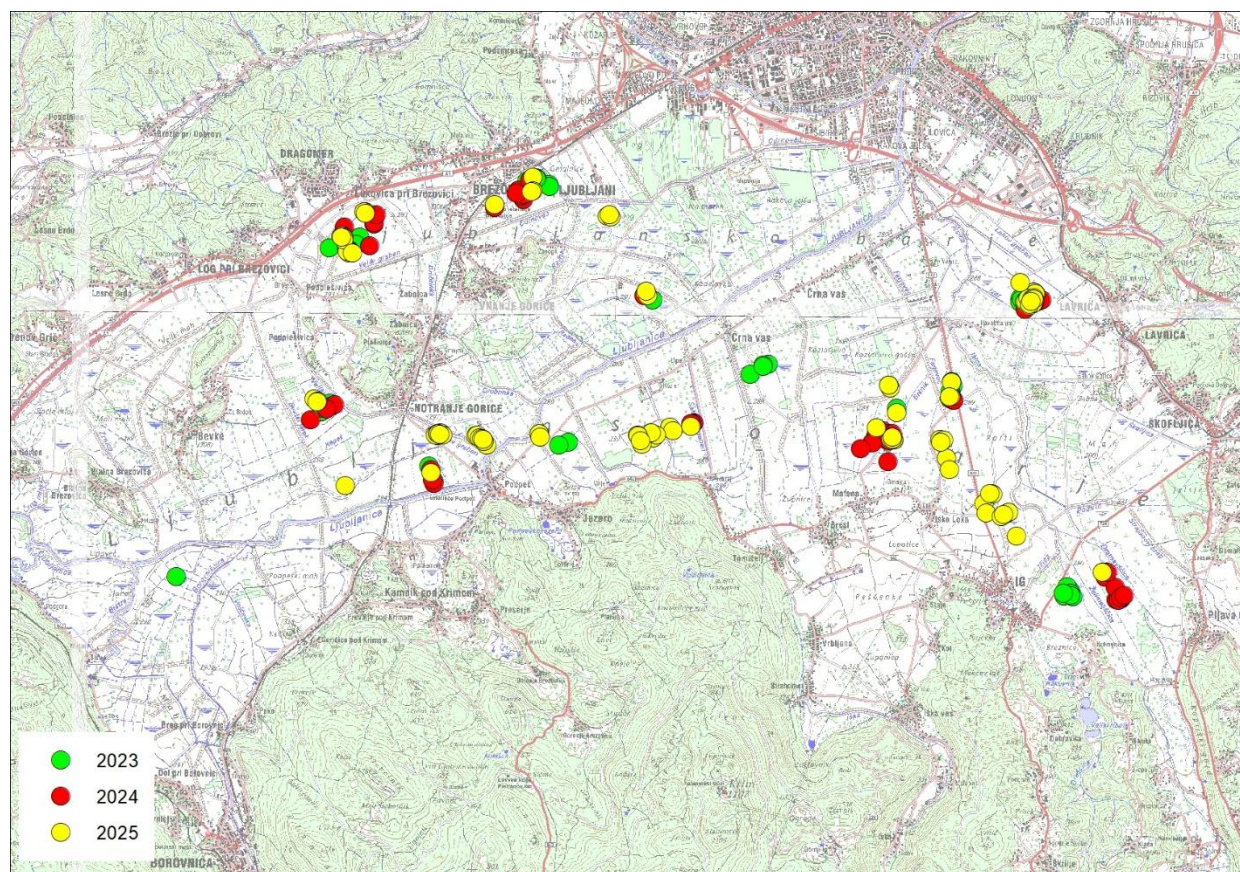
4.1 Velikost gnezditvene populacije pribe na Ljubljanskem barju in Dravsko - Ptujsko - Središkem polju

Oceni velikost populacij pribe iz leta 2021 znašata 40-60 parov za Ljubljansko barje ter 80-100 parov za Dravsko - Ptujsko - Središko polje (Blažič *et al.* 2022). V tem rangi sta bili tudi populaciji iz 2023 in 2024 (Denac 2023 & 2024). Ocenjujemo, da sta bili v letošnjem letu populaciji nekoliko večji, in sicer 60-70 parov na Ljubljanskem barju (glede na število prvih legel, $n=58$) ter 110-130 parov na Dravsko - Ptujsko - Središkem polju (glede na število nadomestnih legel, $n=102$). Pri izdelavi ocene smo v ozir vzeli tudi dejstvo, da določenega odstotka gnezd nismo našli (bodisi zato, ker so bila izven upravičenih con, bodisi iz kakšnega drugega vzroka – npr. previsoka vegetacija, slabo pregleden teren, zlasti v primeru velikih njiv). Časovni interval med propadom prvega legla in osnovanjem nadomestnega je relativno kratek (na Madžarskem 7-17 dni, povprečno 10,9 dni), pribe pa si novo gnezdo zgradijo nedaleč stran od prejšnjega (na Madžarskem 14-94 m, Hegyi & Sasvári 1998). Po nekaterih ocenah naredi nadomestno leglo okoli 61 % samic (Parish *et al.* 1997a). Znani so tudi primeri, ko imajo samice dve legli v eni sezoni; v teh primerih so bile razdalje med zaporednima legloma v Veliki Britaniji 10-50 m (Parish *et al.* 1997b).

Pribe na obeh preiskovanih območjih so do določene mere gnezdile na podobnih lokacijah kot v 2023 in 2024, vendar pa smo med leti zaznali tudi določene razlike v lokacijah (sliki 24 in 25). Očitno se del populacije med leti premika, kar je lahko povezano z (ne)primernostjo površin zaradi kolobarja ali pa kakšnimi drugimi dejavniki. Znano je na primer, da se ptice izogibajo gnezdiščem, kjer so bodisi one same ali pa druge ptice imele negativno gnezditveno izkušnjo (npr. plenjenje) (Ibáñez-Álamo *et al.* 2015, Tolvanen *et al.* 2018).

Slika 24: Primerjava lokacij gnezd pribe na Dravsko - Ptujско - Središkem polje v letih 2023-2025

Slika 25: Primerjava lokacij gnezd pribe na Ljubljanskem barju v letih 2023-2025

4.2 Podlaga gnezd

Na Ljubljanskem barju je Aleš (2004 & 2005) v svoji raziskavi ugotovila, da pribe za gnezditev preferirajo strnišča ter preorane njive (gola tla). Podobno sta ugotovila tudi Horvat & Denac (2019) za Dravsko - Ptujsko polje, kjer so pribe v času gnezditve preferirale gole njive in njive z mladim pridelkom (npr. njive z ravnokar vzkaljeno koruzo). Skladni s tem so tudi naši podatki letošnjega iskanja gnezd, saj je bilo največ gnezd najdenih na golih tleh, njivah z vzkaljeno koruzo in koruznih strniščih.

Zadnja gnezditev pribe na travnikih na Dravsko - Ptujsko - Središkem polju je bila zabeležena leta 1987, ko sta bili najdeni gnezdi pri Račah in Spodnji Gorici pri Pragerskem, naslednje leto pa so bili ti travniki preorani v njive (Vogrin 1998). V letu 2025 smo na intenzivnem travniku pri Starem Logu našli tri gnezda, od katerih sta se vsaj dve izvalili pred košnjo, ki je bila izvedena (okoli) 19. 5. 2025. Gnezdenje pribe na travnikih na Ljubljanskem barju pa je očitno zgolj občasno - v 2023 smo na travnikih našli dve gnezdi (Denac 2023), v 2024 in 2025 pa nobenega (Denac 2024, to delo).

4.3 Izid gnezditve na najdenih gnezdih

Mladiči pribe v zelo kratkem času po izvalitvi zapustijo gnezdo in so precej mobilni, zaradi česar je njihova opazovanja izven gnezd težko ali celo nemogoče enoznačno pripisati točno določenemu gnezd. Na Dravsko - Ptujskem polju je Vogrin (1998) mladiče po dveh dneh od obročkanja, ki ga je izvedel v gnezd, našel v 200 m oddaljenem travnatem omejk, kamor se je umaknila večina mladičev kmalu po izvalitvi. Na Švedskem so bili mladiči po treh dneh od izvalitve na njivah zabeleženi do 332 m stran od gnezda (povprečno 215 m), mladiči, izvaljeni na pašnikih, pa le 65 m stran (Blomquist & Johansson 1995), morebiti zaradi ugodnejših prehranjevalnih pogojev na pašniku. V Veliki Britaniji so bili 19-27 dni stari mladiči, izvaljeni na pašniku, najdeni 60-90 m od gnezda, 3-21 dni stari mladiči, izvaljeni na visokem barju in travniku, pa so se v tem času premaknili 30-180 m od gnezda (Redfern 1982).

Kmetijstvo je eden najpomembnejših vzrokov za propad gnezd pribe v evropski kmetijski krajini (npr. Sheldon *et al.* 2004, Schifferli *et al.* 2009, Müller *et al.* 2009, Rickenbach *et al.* 2011, Beyer *et al.* 2015, Bergmann 2016, Skibbe 2016, Eikhorst & Eikhorst 2017, BirdLife International 2024), kar se je pokazalo tudi v raziskavi na Ljubljanskem barju. Tam je v obdobju 2002-2004 zaradi kmetovanja propadlo 45 % gnezd z znanim vzrokom propada, zlasti na obeh preferenčnih habitatih (strnišča, preorane njive) (Aleš 2004 & 2005). Vogrin (1998) je v obdobju 1991-1997 kmetijstvo označil kot pglavitni dejavnik propada gnezd na Dravsko - Ptujskem polju. V letu 2023 je zaradi kmetijskih opravil na njivah, kjer smo našli gnezda prib, propadlo (vsaj) 40 % legel (49 gnezd od 123 z znanim izidom gnezdenja, Denac 2023). V letu 2024 se je odstotek gnezd, propadlih zaradi kmetijskih opravil, drastično zmanjšal - le sedem od 111 gnezd z znanim izidom je propadlo zaradi tega vzroka (6,3 %). Še manjši je bil odstotek uničenih gnezd zaradi kmetijskih opravil letos - le 3 %. Nasprotno je bil v 2025 odstotek gnezd, kjer se je izvalil vsaj en mladič, v primerjavi z letom 2023 precej večji (2023 - 15 gnezd ali 12,2 % vseh gnezd z znanim izidom, 2024 - 39 gnezd ali 35,1 % vseh gnezd z znanim izidom, 2025 - 61 gnezd ali 37 % vseh gnezd z znanim izidom). Oba rezultata pripisujemo izvajanju SOPO oziroma odločitvi večjega števila kmetov, da se vpišejo v ukrep in obvarujejo gnezda. Zabeležili smo en primer, ko se je kmet na terenskem obisku gnezda odločil za vpis v SOPO, vendar je bilo gnezdo kasneje preorano. Najverjetnejši vzrok za to je, da je na ogled gnezda prišla druga oseba, kot pa je potem izvajala oranje.

V letu 2025 je zaradi plenjenja na Ljubljanskem barju in Dravsko - Ptujsko - Središkem polju propadlo (vsaj) 55 % legel (90 od 165 gnezd z znanim izidom gnezdenja); to je bil najpomembnejši vzrok za propad legel na obeh območjih. V Veliki Britaniji zaradi plenjenja propade 25-76 % gnezd, odvisno od

habitata (Galbraith 1988, Baines 1990, Chamberlain & Crick 2003, Seymour *et al.* 2003), na Nizozemskem 70-85 % (Schekkerman *et al.* 2009) in v Nemčiji 11-93 % (Jeromin *et al.* 2014). Na podlagi posnetkov avtomatskih kamer sta najpomembnejša plenilca jajc na Ljubljanskem barju in Dravsko - Ptujsko - Središkem polju prib jazbec in lisica. Vogrin (1998) je med plenilci mladih prib na Dravsko-Ptujskem polju zabeležil sivo čapljo *Ardea cinerea*, sivo vrano *Corvus cornix*, postovko *Falco tinnunculus* in lisico (njegova opazovanja se nanašajo na svetli del dneva, ne noč). Zlasti v večjih kolonijah so pribe precej uspešne pri branjenju gnezd pred zračnimi plenilci (Berg *et al.* 1992, Šalek & Smilauer 2002), kar smo v letu 2023 lahko opazovali tudi v koloniji severno od zadrževalnika Medvedce – ob preletu potencialnih plenilcev se je v zrak dvignila večina kolonije, tako da niso imeli nobene možnosti pristati na tleh (Denac 2023). Hkrati je iz literature znano, da so za večino plenjenja jajc odgovorni talni plenilci, kot so lisice, jazbec, jež *Erinaceus* sp., podlasice *Mustela* sp., ki pa so aktivni predvsem ponoči (Seymour *et al.* 2003, Rickenbach *et al.* 2011, Böhner *et al.* 2017). Na Nizozemskem so ugotovili, da so za plenjenje na lokacijah, kjer je zaradi plenjenja propadla več kot polovica legel, odgovorni predvsem nočni plenilci, torej sesalci. Ista raziskava je pokazala, da je jajca in mladiče pribe plenilo kar 22 različnih vrst, med katerimi so bile najpogostejše lisice, kanje, sive čaple in hermelini *Mustela erminea*. Jajca so plenili predvsem sesalci, mladiče pa ptiči (Teunissen *et al.* 2008). V raziskavi v Veliki Britaniji so ugotovili, da pribe gnezda osnujejo na lokacijah, ki njihova jajca maksimalno zakrijejo pred plenilci, hkrati pa gre za malenkost vzvišene lokacije, ki jih varujejo tudi pred poplavamami. Plenilci se morajo gnezdzu zelo približati (na okoli 1,5 m), da ga opazijo (Hancock *et al.* 2023). Po literaturnih podatkih naj človekovo približevanje gnezd in njihovo označevanje ne bi povzročalo povečanega plenjenja (Galbraith 1987, Ibáñez-Álamo *et al.* 2012). Zelo zanimiva in z vidika varstva pribinih gnezd boljša rešitev kot količki je uporaba transponderjev (elektronskih identifikatorjev). O njej nam je povedal eden izmed angleških udeležencev ogleda dobrih praks v Naravnem rezervatu Iški morost v okviru delavnice, ki jo je ob svetovnem dnevu čebel organiziralo MKGP (18. 6. 2024). Gospod je povedal, da se na pribina gnezda namesti majhen transponder in ko se kmet gnezdzu približa s traktorjem, ga piskanje v kabini opozori, da je v bližini gnezdo, ki se mu mora izogniti.

Letošnji preizkus varovanja gnezd z žičnatimi kletkami kaže na povečano preživetje legel in manjšo stopnjo plenjenja zavarovanih gnezd. Kljub temu pa kletke ne nudijo 100 % zaščite pred plenilci, saj so nekateri dovolj majhni, da vstopijo v kletko med prečkami, drugi (predvsem jazbec) pa skopljejo pod njimi. V prihodnje bi bilo smiselno raziskati, ali bi bilo mogoče učinkovitost kletk povečati z uporabo odvračalnih sprejev oziroma sprej uporabiti na vseh najdenih gnezdih, tudi če niso zavarovana s kletko. V prihodnjih letih imamo v okviru kohezijskega projekta Živoljub namen preizkusiti tudi elektro ograje, nameščene okoli površin z gnezd in gnezdmi. Gre za ukrepe, ki so se kot učinkoviti izkazali v tujini, z njimi se je povečalo število poletelih mladičev na par (Beyer *et al.* 2015, Müller *et al.* 2009, Rickenbach *et al.* 2011, Schifferli *et al.* 2009, Skibbe 2016). Po našem mnenju bi bila smiselna tudi razširitev SOPO za pribi, in sicer z možnostjo plačila kmetu za zakasnjeno obdelavo celotne njive (poleg plačila za posamezno gnezdo), kar smo tudi predlagali za četrto spremembo strateškega načrta. Po izkušnjah z Ljubljanskega barja je namreč videti, da je gnezditveni uspeh prib na površinah, kjer se obdelava celotne njive vrši pozno (po 15. 6.), boljši kot na njivah, kjer so gnezda varovana le znotraj 1-2 m² velikega dela, označenega s količki. Zakasnitev obdelave kot uspešen ukrep za povečanje števila poletelih mladičev priporočajo tudi Nemci (Müller *et al.* 2009).

Na osnovi naključno zbranih podatkov o utopljenih mladičih ne moremo oceniti, kakšen delež se jih utopi v jarkih na Ljubljanskem barju. Prav tako ne vemo, ali so jarki problematični tudi na Dravsko-Ptujskem polju, saj jih nismo pregledovali. Na Nizozemskem so na podlagi z oddajniki opremljenih mladičev ugotovili, da je v jarek padlo in se utopilo ali tam od stradanja poginilo 6 % mladičev (Schekkerman *et al.* 2009). Primer utopitve mladiča v jarku so zabeležili tudi v telemetrični raziskavi v Nemčiji (Hönisch *et al.* 2008). Nevarnost utopitve oz. ujetja v jarku se hitro manjša s starostjo mladiča,

in sicer za 17 % dnevno (Schekkerman *et al.* 2009). Zaradi varstva mladičev pribe predlagamo, da se na Ljubljanskem barju melioracijske jarke ob kopanju oblikuje tako, da imajo vsaj na eni strani položen breg (pod kotom, ki je manjši od 45°), po katerem lahko mladiči (in odrasli osebk s premočenim perjem) splezajo na kopno. Morebiten način varovanja mladičev pred utopitvijo je tudi namestitev nizkih ograj ob jarke, vendar pa tu naletimo na dvojen problem: (1) problematičnih jarkov na Ljubljanskem barju je ogromno, kar posledično pomeni ogromno skupno dolžino potrebnih nameščenih ograj (samo jarek pri Podpeči, kjer se je utopilo pet mladičev, bi bilo treba zavarovati na obeh straneh po skupni dolžini 750 m) in (2) nameščanje ograj ob jarkih, kjer so v bližini aktivna gnezda z valečimi pribami ali sveže izvaljenimi mladiči, pomeni dlje časa trajajoče vznemirjanje vrste in lahko v hladnih ali vročih dneh predstavlja tudi veliko tveganje za podhladitev ali pregretje jajc. Ta hip zato druge rešitve za preprečevanje utapljanja mladičev v jarkih, kot je zgoraj opisano kopanje jarkov z vsaj eno položno stranico, še nimamo.

4.4 Predlog sprememb upravičenih con za leto 2026

Glede na to, da je bilo letos 44 gnezd najdenih izven upravičenih con za vpis SOPO, kot so bile opredeljene v letu 2024 (Denac 2024), smo pripravili predlog sprememb upravičenih con na obeh območjih za leto 2026, ki ga v obliki shp datoteke prilagamo poročilu (koordinatni sistem D96). Gre tako za razširitve obstoječih con, kjer so bila gnezda v 2025 najdena izven meja con, kot za zaris novih poligonov.

V primerjavi z upravičenimi conami za leto 2025, ki so bile zarisane v Denac 2024, za leto 2026 predlagamo naslednje spremembe:

Izrezi Ljubljansko barje

- kompleks travnikov pri Notranjih Goricah (niso njive)
- travniki SV od Bistre (niso njive)
- njive z mejicami SV od Bistre (ni nobenih recentnih podatkov o pribah, ker je območje že preveč zaraščeno z mejicami, nobenih najdenih gnezd 2023-2025)
- del poligona med Lipami in Podkrajem (ni nobenih recentnih podatkov o pribah, nobenih najdenih gnezd 2023-2025)
- del poligona V od ceste Podpeč - Notranje Gorice, ki leži med mejicami (ni nobenih recentnih podatkov o pribah, nobenih najdenih gnezd 2023-2025, habitat je premalo odprt oz. preveč zaraščen)
- travniške površine V od Ižanske ceste (niso njive)
- preplet travnikov in njiv J od Lukovice (ni nobenih recentnih podatkov o pribah, nobenih najdenih gnezd 2023-2025)
- travniki J od Brezovice (niso njive)

Izrezi Dravsko - Ptujsko - Središko polje (nikjer nobenih najdenih gnezd v obdobju 2023-2025)

- manjši poligon J od HE Zlatoličje
- manjši poligon med Šikolami in Spodnjo Gorico
- manjši poligon V od zadrževalnika Medvedce
- dva manjša poligona na desnem bregu Drave pri začetku Ptujkega jezera
- poligon S od Bukovcev

Določene poligone, kjer v obdobju 2023-2025 nismo našli nobenih gnezd prib, smo zaenkrat pustili v sloju, saj imamo v svoji spletni podatkovni bazi (sicer maloštevilne) podatke o pojavljanju priba v obdobju 2020-2025.

Dodatki Ljubljansko barje (na podlagi najdenih gnezd v 2025)

- njive med Notranjimi Goricami in Podplešivico
- njive pri Kozlarjevi gošči
- njive med Lipami in Podkrajem
- njiva pri Podpeči pri čistilni napravi
- dve njivi pri Lavrici
- njivske površine S od Iške Loke
- njive J od zavetišča Gmajnice

Dodatki Dravsko - Ptujsko - Središko polje (na podlagi najdenih gnezd v 2025)

- njivski poligon pri vasi Mostje
- povečan poligon V od Bukovcev
- povečan poligon pri Cvetkovcih

V letu 2025 je bila skupna velikost upravičenih con na Ljubljanskem barju in Dravsko-Ptujsko-Središkem polju 3706 ha. Za leto 2026 je skupna velikost predlaganih upravičenih con na obeh območjih 3544 ha (zmanjšanje za 162 ha).

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo popisovalcem, ki so iskali gnezda prib, opravljali obiske gnezd s kmeti in kmetijskimi svetovalci ter nameščali kletke: Tilen Basle, Blaž Blažič, Živa Bombek, Dejan Bordjan, Lan Bordjan, Luka Božič, Ana Celestina, Mitja Denac, Maja Gril, Eva Horvat, Neža Kocjan, Aleksander Kozina, Matija Mlakar Medved, Val Milek, Rafko Pintar, Alen Ploj, Monika Podgorelec, Jon Poljanec, Luka Poljanec, Matjaž Premzl, Tina Rojko, Maks Sešlar, Robi Šiško, Maja Botolin Vaupotič, Barbara Vidmar in Lan Višnovar.

Zahvaljujemo se tudi javni kmetijski svetovalni službi, ter kmetom, ki so z vpisom v SOPO ali pa povsem prostovoljno obvarovali gnezda prib.

VIRI

Aleš K. (2004): Populacijski trend in izbor gnezditvenega habitata pribe *Vanellus vanellus* na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 25 (123): 187-194.

Aleš K. (2005): Populacijska dinamika in gnezditvena biologija pribe *Vanellus vanellus* na Ljubljanskem barju. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.

Baines D. (1990): The roles of predation, food and agricultural practice in determining the breeding success of the Lapwing (*Vanellus vanellus*) on upland grasslands. *Journal of Animal Ecology* 59: 915–929.

Berg Å., Lindberg M., Källebrink K. G. (1992): Hatching success of Lapwings on farmland: Differences between habitats and colonies of different sizes. *Journal of Animal Ecology* 61: 469-476.

Bergmann M. (2016): Gelege- und Kükenschutz in der Wesermarsch. Ergebnisbericht 2016. Büro für Ökologie und Landschaftsplanung.

Beyer M., Brockmann O., Dresing N., Kempf G., Menke K., Pfützke S., Schoppenhorst A. (2015): Gelege- und Kükenschutzprogramm Bremen. Bericht der Brutperioden 2014/2015. Bund Friends of the Earth Germany & Landesverband Bremen e. V.

BirdLife International (2021): European Red List of Birds. Publications Office of the European Union, Luxembourg.

BirdLife International (2024): Species factsheet: *Vanellus vanellus*. [<http://datazone.birdlife.org/species/factsheet/northern-lapwing-vanellus-vanellus>], 24/06/2024.

Blažič B., Denac K., Pršin T., Vaupotič A., Bombek D. (2022): Poročilo popisov pribe (*Vanellus vanellus*) in poljskega škrjanca (*Alauda arvensis*) v letu 2021 – projekt EIP VIVEK. Naložbo delno financirata Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in Republika Slovenija iz podukrepa 16.5. DOPPS, Ljubljana.

Blomquist D., Johansson O. C. (1995): Trade-offs in nest site selection in coastal populations of Lapwings *Vanellus vanellus*. *Ibis* 137 (4): 550-558.

Böhner H., Röder N., Buschmann C. (2017): Schutzmaßnahmen für den Kiebitz (*Vanellus vanellus*) in der Agrarlandschaft. *AVES Braunschweig* (8): 31-37.

Brandsma O. H., Kentie R., Piersma T. (2017): Why did Lapwings *Vanellus vanellus* in managed habitat advance egg laying during a period without warming early springs? *Ardea* 105: 19–26.

Chamberlain D. E., Crick H. P. (2003): Temporal and spatial associations in aspects of reproductive performance of lapwings *Vanellus vanellus* in the United Kingdom, 1962–1999. *Ardea* 91: 183–196.

Denac K. (2023): Vzpostavitev evidence Priba gnezda za leto 2023 v okviru izvajanja SOPO sheme INP 8.09 Varstvo gnezd pribe. Naročnik: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. DOPPS, Ljubljana.

Denac K. (2024): Vzpostavitev evidence Priba gnezda za leto 2024 v okviru izvajanja sheme za podnebje in okolje INP08.09 Varstvo gnezd pribe. Naročnik: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. DOPPS, Ljubljana.

Denac K., Blažič B. (2022): Določitev upravičenih con in priprava slojev za izvajanje shem za okolje in podnebje Zaplate golih tal za poljskega škrjanca in Varstvo gnezd pribe, vključno s popisom poljskega škrjanca na določenih območjih v letu 2022. Poročilo. Naročnik: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. DOPPS, Ljubljana.

EBCC (2025): Species trends. [<https://pecbms.info/trends-and-indicators/species-trends/>], 26/05/2025.

Eikhorst W., Eikhorst I. (2017): Gelegeschutzmaßnahmen in der Hunteniederung und im Moorriemer Moorland im Sommer 2017. Limosa, Bremen.

Galbraith H. (1987): Marking and visiting lapwing *Vanellus vanellus* nests does not affect their survival. Bird Study 34: 137-138.

Galbraith H. (1988): Effects of agriculture on the breeding ecology of Lapwings *Vanellus vanellus*. Journal of Applied Ecology 25 (2): 487-503.

Hancock G. R. A., Grayshon L., Burrell R., Cuthill I., Hoodless A., Troscianko J. (2023): Habitat geometry rather than visual acuity limits the visibility of a ground-nesting bird's clutch to terrestrial predators. Ecology and Evolution 13: e10471.

Hegy Z., Sasvári L. (1998): Components of fitness in Lapwings *Vanellus vanellus* and Black-tailed Godwits *Limosa limosa* during the breeding season: do female body mass and egg size matter? Ardea 86: 43-50.

Hönisch B., Artmeyer C., Melter J., Tüllinghoff R. (2008): Telemetrische Untersuchungen an Küken vom Großen Brachvogel *Numenius arquata* und Kiebitz *Vanellus vanellus* im EU-Vogel-schutzgebiet Düsterdieker Niederung. Vogelwarte 46: 39-48.

Horvat E., Denac D. (2019): Dinamika populacije in raba habitatov pribe *Vanellus vanellus* v kmetijski krajini na Dravskem in Ptujskem polju (SV Slovenija). Acrocephalus 40 (182/183): 3–22.

Ibáñez-Álamo J. D., Sanllorenzo O., Soler M. (2012): The impact of researcher disturbance on nest predation rates: a meta-analysis. Ibis 154: 5–14.

Ibáñez-Álamo J. D., Magrath R. D., Oteyza J. C., Chalfoun A. D., Haff T. M., Schmidt K. A., Thomson R. L., Martin T. E. (2015): Nest predation research: recent findings and future perspectives. Journal of Ornithology 156 (Suppl 1): S247–S262.

Jeromin H., Jeromin K., Blohm R., Militzer H. (2014): Untersuchung zur Prädation im Zusammenhang mit dem Artenschutzprogramm „Gemeinschaftlicher Wiesenvogelschutz“ Endbericht 2013. Michael-Otto-Institut im NABU i.A. von Kuno e.V.

Kamp J., Pelster A., Gaedicke L., Karthäuser J., Dieker P., Mantel K. (2014): High nest survival and productivity of Northern Lapwings *Vanellus vanellus* breeding on urban brownfield sites. *Journal of Ornithology* 156(1): 179-190.

Kmecl P., Gamser M. (2024): Monitoring splošno razširjenih vrst ptic za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine – delno poročilo za leto 2024. DOPPS, Ljubljana.

Milsom T. P. (2005): Decline of Northern Lapwing *Vanellus vanellus* breeding on arable farmland in relation to loss of spring tillage. *Bird Study* 52: 297–306.

MKGP (2022): Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo. [<https://skp.si/skupna-kmetijska-politika-2023-2027>], 14/05/2023.

Müller W., Glauser C., Sattler T., Schifferli L. (2009): The effect of measures for the Northern Lapwing *Vanellus vanellus* in Switzerland and recommendations for its conservation. *Der Ornithologische Beobachter* 106 (3): 327–350.

Parish D. M. B., Thompson P. S., Coulson J. C. (1997a): Mating systems in the Lapwing *Vanellus vanellus*. *Ibis* 139 (1): 138-143.

Parish D. M. B., Thompson P. S., Coulson J. C. (1997b): Attempted double-brooding in the Lapwing *Vanellus vanellus*. *Bird Study* 44: 111-113.

Redfern C. P. F. (1982): Lapwing nest sites and chick mobility in relation to habitat. *Bird Study* 29 (3): 201-208.

Rickenbach O., Grübler M. U., Schaub M., Koller A., Naef-Daenzer B., Schifferli L. (2011): Exclusion of ground predators improves Northern Lapwing *Vanellus vanellus* chick survival. *Ibis* 153: 531–542.

Schekkerman H., Teunissen W., Oosterveld E. (2009): Mortality of Black-tailed Godwit *Limosa limosa* and Northern Lapwing *Vanellus vanellus* chicks in wet grasslands: influence of predation and agriculture. *Journal of Ornithology* 150 (1): 133–145.

Schifferli L., Rickenbach O., Koller A., Gruebler M. (2009): Massnahmen zur Förderung des Kiebitzes *Vanellus vanellus* im Wauwilermoos (Kanton Luzern): Schutz der Nester vor Landwirtschaft und Prädation. *Der Ornithologische Beobachter* 106 (3): 311-326.

Seymour A. S., Harris S., Ralston C., White P. C. L. (2003): Factors influencing the nesting success of Lapwings *Vanellus vanellus* and behaviour of Red Fox *Vulpes vulpes* in Lapwing nesting sites. *Bird Study* 50: 39–46.

Sheldon R., Bolton M., Gillings S., Wilson A. (2004): Conservation management of Lapwing *Vanellus vanellus* on lowland arable farmland in the UK. *Ibis* 146 (Suppl. 2): 41-49.

Skibbe H. (2016): Konzeption eines Gelege- und Kükenschutzprogramms für Wiesenlimikolen in der Gemeinde Ganderkesee in Niedersachsen. BSc thesis. University of Applied Sciences, Hochschule Neubrandenburg, Fachbereich Landschaftswissenschaften und Geomatik.

Stanevičius V., Mačiulis M., Švažas S. (2008): Breeding ecology of lapwing (*Vanellus vanellus*) in floodplains of the Nemunas River delta in 2006–2007. *Ekologija* 54 (1): 10–16.

Šálek M., Šmilauer P. (2002): Predation on Northern Lapwing *Vanellus vanellus* nests: the effect of population density and spatial distribution of nests. *Ardea* 90 (1): 51-60 .

Teunissen W., Schekkerman H., Willems F., Majoer F. (2008): Identifying predators of eggs and chicks of Lapwing *Vanellus vanellus* and Black-tailed Godwit *Limosa limosa* in the Netherlands and the importance of predation on wader reproductive output. *Ibis* 150 (Suppl. 1): 74–85.

Tolvanen J., Seppänen J.T., Mönkkönen M., Thomson R.L., Ylönen H., Forsman J.T. (2018): Interspecific information on predation risk affects nest site choice in a passerine bird. *BMC Evolutionary Biology* 18: 181.

Tome D., Sovinc A., Trontelj P. (2005): Ptice Ljubljanskega barja. Monografija DOPPS št. 3. DOPPS, Ljubljana.

Trilar T. (2019): Priba *Vanellus vanellus*. pp. 176-177. In: Mihelič T., Kmecl P., Denac K., Koce U., Vrezec A., Denac D. (eds.): Atlas ptic Slovenije. Popis gnezdilk 2002–2017. DOPPS, Ljubljana.

Uradni list RS (2002): Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam. Uradni list RS št. 82/2002.